

In dit nummer:

1. Editoriaal
2. Activiteiten VvM 2008
3. Congres VvM 2008
4. Werkgroep onderwijs
5. Theorist in Residence deel II
6. Orpheus Instituut
7. Mannes Institute
8. Studentencongres
9. EuroMAC 2007
10. Colofon

1. Van Tien tot Tien.

De VvM verkeert de komende twaalf maanden in een aanhoudende feeststemming. Over enkele weken vindt in Maastricht het Tiende Congres van onze vereniging plaats, en één jaar later, in het congres te Leuven, zullen we met z'n allen de tiende verjaardag van de vereniging zelf kunnen vieren.

Het verjaar-jaar is ongetwijfeld een goede aanleiding om het verleden van de vereniging te herbeleven én om nieuwe perspectieven voor haar toekomst te ontwikkelen. Maar we hoeven vanzelfsprekend het feestgedruis niet af te wachten om nu reeds inspanningen te leveren om de toekomst van de VvM verder te bekrachtigen.

Het meest cruciale element in dat verband is natuurlijk de betrokkenheid van de eigen leden bij de vereniging. Een vereniging bestaat niet alleen vóór, maar vooral ook bij de gratie van haar leden. Of, anders gesteld, de eigenlijke waarde van de vereniging wordt bepaald door de mate waarin de leden zelf aan die vereniging gestalte geven: door de mate waarin elk lid actief of passief de voorgenomen activiteiten invult, het gevoerde beleid bekritiseert of beïnvloedt, de mogelijkheden die zich aandienen mee helpt concretiseren, enzovoort.

Vanuit dit perspectief is het wellicht nuttig om eens op een rijtje te zetten waar de verschillende (permanente) initiatieven van de VvM voor staan, en op welke manier de relatie tussen de activiteiten enerzijds en de VvM-leden anderzijds daarbij geconcentreerd is. Een en ander wordt verduidelijkt in onderstaande activiteitenoverzicht, dat niet alleen geldt als een informatiebron, maar meer nog als een permanente invitatie.

2. Activiteitenprofiel VvM 2008

	CONGRES	SEMINARIES	MUSIC THEORIST IN RESIDENCE
profiel van het evenement	Het congres is een evenement van internationale allure, dat bestaat uit een 15 à 20 lezingen en/of workshops. Deelnemers worden geselecteerd op basis van ingezonden abstracts. Er wordt ook telkens een keynote-spreker uitgenodigd. Meestal wordt het congres georganiseerd rond één centraal thema.	De seminaries richten zich in eerste instantie tot de eigen leden; in tweede instantie tot alle andere docenten en studenten van het instituut waar het seminarie plaatsvindt. Ze hebben meestal het karakter van een workshop en zijn in ieder geval gericht op directe communicatie. Bedoeling van de seminaries is (a) de eigen expertise delen met collegae en studenten; (b) medeleden informeren over belangrijke recente tendenzen in het internationaal muziektheoretisch onderzoek.	De MTiR geeft de gelegenheid om gedurende zes dagen intensief les te volgen bij een gerenomeerd buitenlands muziektheoreticus, die zijn eigen specialisme uitdiept.
	De congresalen zijn Nederlands, Engels en Duits.	De voertaal is Nederlands	De voertaal is Engels
profiel van de sprekers	De vereniging streeft ernaar om zowel te recrutereren bij de eigen leden als bij internationale autoriteiten en andere onderzoekers. Er wordt naar gestreefd een goed evenwicht te vinden tussen Nederlandse, Vlaamse en buitenlandse sprekers, en tussen onderzoekers aan conservatoria en aan universiteiten. In het bijzonder voorstellen van VvM-leden, en van jonge onderzoekers en/of doctorendi zijn zeer welkom.	Alle VvM-leden komen in aanmerking voor het leiden van een seminarie. Het volstaat een eenvoudig voorstel te richten aan het bestuur. Het bestuur zoekt vervolgens in samenspraak met de spreker een gepaste locatie, en een gastheer of -vrouw. In principe is het de bedoeling dat de spreker niet in zijn eigen conservatorium of universiteit optreedt.	De spreker wordt geselecteerd op zijn staat van verdienste en zijn actueel belang in het domein van de muziektheorie. Ook zijn didactische competenties vormen een belangrijk criterium. Hem wordt gevraagd een goed evenwicht te creëren tussen kennisoverdracht en actieve participatie van de deelnemers.
profiel van het publiek	Eenieder die het reilen en zeilen van de muziektheorie in binnen- en buitenland op een professioneel niveau wil opvolgen	Alle VvM-leden, hun studenten en eventuele andere geïnteresseerden	Professionele muziektheoretici en gevorderde studenten. In sommige gevallen zal van de deelnemers een zekere mate van voorbereiding worden gevergd.
frequentie	1 x per jaar, 2 dagen (vrijdag en zaterdag, soms met informele vooravond op donderdag); tweede helft februari	2 à 3 x per semester	2 x 3 dagen (eerste deel in eerste semester, tweede deel in tweede semester; de twee delen staan los van elkaar)

plaats	Ieder Nederlands of Vlaams Conservatorium of Universiteit kan als gastinstelling fungeren. Aangezien na 10 congressen zowat alle potentiële kandidaten aan de beurt geweest zijn, moeten instellingen zeker niet aarzelen om zich opnieuw kandidaat te stellen.	Seminaries kunnen door- gaan in alle Nederlandse en Vlaamse conservatoria en Universiteiten, op voorwaarde dat een lid van de VvM zich borg stelt voor de praktische organisatie ervan.	Het eerste deel van de MTiR gaat door in Amsterdam, het tweede in Gent. Dit kan eventueel ook andersom zijn. (MTiR is een samenwerkings- project van de Vereniging voor Muziektheorie, de Universiteit Amsterdam, het Conservatorium van Amsterdam en het Orpheus Instituut Gent)
inschrij- vings- geld	gratis voor leden 25 € per dag voor niet- leden 10 € per dag voor stu- denten	gratis voor iedereen	gratis voor leden 40 € per driedaagse (in- schrijven per dag is niet mogelijk)
varia	In de loop van het con- gres vindt ook de jaar- lijke Algemene Leden- vergadering plaats. -Om de twee jaar wordt ook de Lürsenprijs voor een jong en getalenteerd muziektheoreticus uitge- reikt. In samenwerking met het Tijdschrift voor Mu- ziektheorie (TvM) wordt nagegaan of het haalbaar is om jaarlijks een <i>Selected Proceedings</i> van het jaarcongres te publice- ren.		

3. Congres VvM 2008: **10de Congres van de Vereniging voor Muziektheorie Maastricht, 21-23 februari 2008**

Het Tiende Internationale Congres van de Vereniging voor Muziektheorie vindt plaats van vrijdag 22 en zaterdag 23 februari 2008 in het Conservatorium Maastricht (Hogeschool Zuyd), met een voorprogramma op donderdagavond 21 februari. Het thema van het congres is MUZIEKTHEORIE EN UITVOERING.

Programma vrijdag 22 februari

Daniel Borolsky

Articulating Absence: Analysing Benno Moiseiwitch's Chopin.

Suzan de Ghizé (USA)

Where's the beat? Levels of metrical ambiguity in two late piano works of Brahms.

Markus Neuwirth (B?)

(Takt-)Metrische Ambiguität in einigen Klaviersonaten Beethovens und deren Konsequenzen für die musikalische Aufführung.

Programma zaterdag 23 februari

Jaques Boogaart (NL)

Playing with the performer in medieval music.

Jan-Piet Knijff (NL)

Bachs Praeludium in E-flat BWV 552/1: Analysis and performance.

Stephanie Dickinson (USA)

A multi-level approach to more secure memorization.

Martin Skamletz / Tobias Cramm (piano-forte) (CH)
Another Kind of 'musica ficta'. The limitations of keyboard range as cause for structural distortion in Beethoven's sonatas Op.10, 13 and 14.

Pieter Bergé (B)
Performing 'die zugrunde liegende Idee' in Beethoven's Tempest Sonata.

Kristof Boucquet (B)
'Die Uninterpretierbarkeit der Musik': Immanence and Transcendence in Adorno's Zu einer Theorie der musikalischen Reproduktion.

Niels Chr. Hansen (DK)
Different approaches to an improvisational practice based (on)? analysis of Toru Takemitsu's piano music.

Wim van der Meer (NL)
Intensive Music, Intensive Analysis.

Bert Mooiman (NL)
Theorie en Praktijk. Of Andersom?

Lürsen-prijs lezing/ lecture NN

Keynote: Patrick McCreless (USA, Yale University)
Performance and Analysis. A Counter (-) ?Example?

Actuele informatie met betrekking tot het congresprogramma, inschrijving en overnachting, kunt u vinden op de website van de VvM: www.vvm.ahk.nl

4. Werkgroep

Van de werkgroep onderwijs

Namens de werkgroep zal Wiebe Buis, in de jaarlijkse ledenvergadering van de VvM, een inleiding houden over de reeks onderwijs seminars die door de werkgroep zullen worden georganiseerd. De ledenvergadering van de VvM vindt plaats op vrijdag 22 februari aanstaande, aansluitend aan de middagsessies van de eerste congresdag.

In de vorige nieuwsbrief is ruim aandacht besteed aan de activiteiten van de werkgroep. De seminars vormen een belangrijk speerpunt in deze activiteiten en zijn vooral gericht op het primaire proces van het muziekvakonderwijs. De seminars zijn bedoeld, collega docenten te stimuleren, ervaringen en inzichten uit de dagelijkse onderwijspraktijk met elkaar te delen. De werkgroep hoopt, dat met haar bijdrage aan de ledenvergadering, interesse wordt gewekt bij collega's en muziek vakinstellingen en het mogelijk zal worden op meerdere locaties seminars te organiseren.

Seminar 1:

- Analyse, modellen en schrijfopdrachten: een integrale benadering van de schrijfvakken (harmonie, contrapunt en compositie in samenhang met analyse en vormleer).
In dit seminar gaan studenten en docenten met opdrachten aan de slag en zal gelegenheid zijn tot discussie.
- Wie: Jan Ezendam (Conservatorium Maastricht)
- Wanneer: Voorjaar 2008.
- Waar: ArtEZ Conservatorium (Locatie Enschede).

Namens de werkgroep onderwijs
Ruurd Salverda
Contact: r.salverda@pl.hanze.nl

---

5. Music Theorist in Residence II

Robert Gjerdingen 'Music Theorist in Residence' 2007-2008

Deel II
28-30 april 2008
Orpheus Instituut, Gent
Vereniging voor Muziektheorie

In zijn tweede optreden als 'muziektheoreticus in residentie' zal Robert Gjerdingen dieper ingaan op algemene en meer specifieke elementen uit de muzikale schematheorie. Meerbepaald zal nagegaan worden welke rol de herinnering van muzikale frases en 'gestures' speelt in het proces van compositie en improvisatie. De concepten van de schematheorie zullen worden geïllustreerd met voorbeelden uit de achttiende-eeuwse galante stijl. De theorie biedt een verklaring voor de snelheid en het elegante vakmanschap waarmee zulke complexe en met zorg uitgewerkte muziek werd gecomponeerd.

Informatie

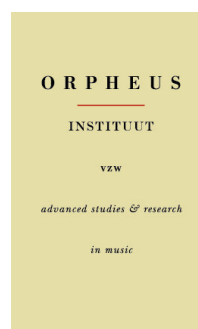
Joost Vanmaele

E-mail: joost.vanmaele@orpheusinstituut.be

URL: www.vvm.ahk.nl (aanmelding)

---

6 Orpheus Instituut

Music Theoretical Dimensions of 18th Century Opera"
with a focus on Mozart's *Don Giovanni*

INTERNATIONAL ORPHEUS ACADEMY
For Music & Theory 2008
March 26 through March 29, 2008

In 2008 organiseert het Orpheus Instituut zijn zesde 'International Orpheus Academy for Music Theory'. Gerenommeerde internationale gastprofessoren zullen er gedurende vier dagen (pre-) professionele muziektheoretici, musicologen en musici uit binnen- en buitenland ontmoeten. Het is de bedoeling om met een geselecteerde groep deelnemers te werken op een hoog niveau, zodat het voor iedereen een verrijkende ervaring kan worden.

Deze academie is gewijd aan de literaire, dramaturgische, muziektheoretische, en uitvoeringstechnische aspecten van de 18de-eeuwse opera, waarbij Mozarts *Don Giovanni* in het middelpunt zal staan. De volgende specialisten zullen workshops geven en lezingen geven

---

Cliff Eisen,
musicoloog (King 's College London)

"Biographical theory in relation to the analysis and performance of 18th century opera"

Kenneth Montgomery,
dirigent (Koninklijk Conservatorium Den Haag)

"Mozart's *Don Giovanni*: interpretation and performance" (workshop)

Javier López Piñón,
regisseur (Nieuwe Opera Academie, Amsterdam/Den Haag)

"Words and gestures: acting in the 18th century" (joint with Kenneth Montgomery)

Stefan Rohringer,
muziektheoreticus (Hochschule für Musik und
Theater München)

"The two Don Ottavios: Mozart's modified perspective on his *primo uomo* in the Vienna version of *Don Giovanni*"

"Mozart and the *Sublime*: On the relation of the *Prague Symphony* and the Overture of *Don Giovanni*"

James Webster,
musicoloog (Cornell University, Ithaca, VS)

'Towards a theory of the ensemble'

"Mozart's finales: Relations between Dramatic and Musical Construction"

Sergio Durante,
musicoloog (Universiteit van Padua)

"Mozart's Don Giovanni then and now"

"Types of structures in Mozart's Don Giovanni"

Deze 'Academy' staat open voor een maximum van 30 deelnemers uit binnen- en buitenland, die op basis van hun CV en een motivatiebrief zullen worden geselecteerd. Aanmelding kan uitsluitend via de website van het Orpheus Instituut (zie onder) De deelname bedraagt 100 € voor studenten en 175 € voor niet-studenten. Deze prijs omvat het cursusgeld en broodlunches.

Het Orpheus Instituut voorziet indien nodig hotelaccommodatie. De hotelkosten bedragen 60 € per nacht voor een éénpersoons kamer (Bed & Breakfast) of 100 € per persoon per nacht voor een hotelkamer. Er zijn ook een beperkt aantal eenvoudige dubbele kamers (twin rooms) beschikbaar aan 35 € per persoon per nacht.

Informatie
Orpheus Instituut
Korte Meer 12
9000 Gent
tel: +32 (0)9 330 4081
fax: +32 (0)9 330 4082
e-mail: joyce.desmet@orpheusinstituut.be
URL: www.orpheusinstituut.be

NOTA BENE: Het bestuur van de Vereniging voor Muziektheorie wil drie leden financieel steunen om aan de Orpheus Academy 2008 te kunnen deelnemen, door het inschrijvingsgeld te betalen. Leden die zijn geselecteerd om deel te nemen aan de Academy kunnen hiervoor een gemotiveerde aanvraag indienen bij het bestuur van de VvM vóór 1 maart 2008 (zie onderstaand adres).

Informatie
Steven Vande Moortele, secretaris VvM
e-mail: Steven.VandeMoortele@arts.kuleuven.be

---

7. Mannes Institute

MANNES Summer Institute 2008: Jazz Meets Pop

15-18 juni 2008

Eastman School of Music, Rochester, NY

Ter gelegenheid van het Rochester International Jazz Festival wordt deze achtste aflevering van het Mannes Institute for Advanced Music Theory gehouden aan de Eastman School of Music in Rochester. Ook nu worden weer zes intensieve workshops in elk drie afleveringen gegeven door prominente theoretici: Henry Martin ('Charlie Parker's Bebop Style'), Cynthia Folio ('The Rhythms of Jazz'), Steve Larson ('Pitch-Based Models of Jazz Analysis'), Walter Everett ('Rock Music in the Sixties'), Lori

Burns ('Popular Music, Text, and Gender') en John Covach ('Textural Stratification in Rock Music').

Daarnaast zijn er presentaties van bijzondere gasten als de pianist en musicoloog Lewis Porter ('Jazz on Film and Television: Rare Footage of Musical Legends'), de componist Harold Danko en de linguïste Joyce McDonough ('The Interaction of Music and Language: Speech Rhythms of Jelly Roll Morton and Louis Armstrong') en de musicoloog, songwriter en producer Albin Zak ('Musical Analysis and the Autographic Musical Work: Style and Idea in Popular Music Recording').

De projecten van het instituut zijn bestemd voor muziektheoretici met minimaal een zg. ABD- ('all-but-dissertation') status. Bij voorkeur zijn deze al als leraar of onderzoeker werkzaam. Na aanmelding worden kandidaten geselecteerd. Het maximum per workshop ligt ongeveer bij 45 personen. De deadline voor het bovengenoemde project is 1 maart 2008. Men kan zich aanmelden via onderstaande website.

Informatie

URL: www.mannes.edu/mi

---

8. Studentencongres

Nationaal congres jonge muziekwetenschap* 2007

Jan-Willem van Ree

Op zaterdag 27 oktober van het afgelopen jaar vond in Utrecht het zevende Nationaal Congres Jonge Muziekwetenschap plaats. Tijdens dit congres, dat door de opleidingen muziekwetenschap in Utrecht en Amsterdam werd georganiseerd, werden pas afgestudeerden in de gelegenheid gesteld om voor een deskundig publiek een voordracht te houden over hun scriptie. Daarnaast bood het ook de gelegenheid voor geïnteresseerden kennis te maken met potentieel musicologisch talent. Uit de diverse inzendingen werden zes sprekers gekozen waarbij op basis van de kwaliteit van het onderzoek en de spreiding van onderwerpen een zo breed mogelijk scala aan thema's de revue passeerde. Zo beet ondergetekende het spits af met een voordracht over de rol van volksmuziek in de Hongaarse muziekgeschiedenis van de twintigste eeuw, getiteld *De muzikale erfenis van Bartók en Kodály*. Jojanneke Poorter vervolgde met haar referaat *De ontluistering van de lyriek*. Hierin stond het muziekethisch denken van de van oorsprong Tsjechische romanschrijver Milan Kundera centraal. De laatste bijdrage voor de lunch werd verzorgd door Marga Kuijpers met haar bijdrage over de muzikale reconstructie van een achttiende-eeuws liedboekje getiteld *Thirsis Minnewit*. Na de middagpauze vervolgde Masa Spaan met een verslag van haar onderzoek naar de actualiteit van het muzikaal sublieme. Het congres werd afgesloten met Rutger Helmers' bijdrage *Michail Glinka en de Italiaanse opera van zijn tijd*, waarin hij inging op de Italiaanse invloeden in twee opera's van Glinka. Helaas moest de zesde van de geselecteerde sprekers op het laatste moment verstek laten gaan.

Na het congres vond de uitreiking plaats van de Jan Pieter Heije Prijs. De jury die optrad namens de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst en de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis (KVN) kende deze prijs toe aan Floris Don voor zijn scriptie *De Nachtwacht zal klinken in donkere tijden*. Hierin wordt de opera in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog en de rol van Henk Badings beschreven. Een eervolle vermelding kreeg Rien van Beusichem voor zijn scriptie *Schutterijen en schutterijmuziek in de negentiende eeuw*.

De dag werd afgesloten met een gemeenschappelijke borrel.

(Jan-Willem van Ree voltooide in 2007 zijn studie muziekwetenschap aan de Universiteit van Utrecht)

*voormalig Nationaal Studentencongres Muziekwetenschap

annex VII. Jahreskongress der Gesellschaft für Musiktheorie
11 t/m 14 oktober 2007, Freiburg, Duitsland

Clemens Kemme

We hadden er lang op moeten wachten (oorspronkelijk was ze al twee jaar eerder gepland), maar het werd dan ook een gebeurtenis, die zesde EuroMAC in het Zuid-Duitse Freiburg. 'Interpretation' was het overkoepelende thema, en het bood onderdak aan een keur van subthema's: 'Formenlehre', 'Kunstlied', 'Performance Studies', 'Methodology', 'Wiener Schule', 'Musik und Text', 'Neue Musik', 'Schenkerian Studies', '19. Jahrhundert', 'Historische Satzlehre', 'Berliner Schule', 'Partimento', 'Pop' (waar ook Jazz onder viel), 'Metapher', 'Set Theory', 'Messiaen', 'Ethnologie'. Over deze thema's gingen de voordrachten, elk 20 minuten, vier dagen lang, steeds in maar liefst vier parallel lopende sessies. Daarnaast waren er nog twee symposia over vocale muziek, een workshop over 16e-eeuwse madrigalen en, in de beroemde *Münster* van Freiburg, een uitvoering van Josquins *Missa de beata virgine*. Centrale evenementen waren drie concerten op de avonden, een presentatie van het Orpheus Instituut (Peter Dejans en Joost Van Maele) over de doctoraal opleiding in de kunsten, en, als hoogtepunt van de hele conferentie, op prime time vrijdagmiddag, een grote centrale sessie over 'Formenlehre', georganiseerd en ingeleid door VvM-voorzitter Pieter Bergé, met drie grote mannen in de huidige muzikale vormleer: James Hepokoski, James Webster en William Caplin.

In totaal waren er 188 sprekers: 57 uit Duitsland, 30 uit Frankrijk(!), 26 uit de Verenigde Staten, 15 uit Engeland, 12 uit Italië, 9 uit Zwitserland, 7 uit België, 6 uit Canada, 4 uit Oostenrijk, 4 uit Estland, 2 uit Nederland (+ 3 toehoorders), Ierland, Griekenland en Brazilië, en 1 uit Denemarken, Noorwegen, Zweden, Polen, Tsjechië, Joegoslavië, Spanje, Israel, China en Japan. Gegeven het percentage sprekers van buiten Europa (20%), maar vooral gezien het feit dat de sprekers/debaters in de plenaire forumdiscussie alle drie Amerikanen waren, valt op het Europese karakter van de conferentie inmiddels het nodige af te dingen. Zelfs Jean-Michel Bardez, voorzitter van de Franse *Société d'Analyse musicale*, met een vanouds stevige reserve tegen de na-oorlogse Angelsaksische dominantie, sprak nu zonder aarzeling van een Europees-Noordamerikaanse aangelegenheid. Het was niet helemaal duidelijk of de organiserende raad van Europese vertegenwoordigers zich al over deze kwestie had gebogen. Zo niet, dan zal men er zich voor de volgende aflevering ongetwijfeld rekenschap van geven. Hoe dan ook, EuroMAC was weer een gebeurtenis van de eerste orde, en een bevestiging van het feit dat de muziektheorie internationaal leeft als nooit tevoren. Naast de internationale top en de 'usual suspects' was ook een verheugend groot aantal talentvolle jonge muziektheoretici te beluisteren.

Deze zesde EuroMAC was ongetwijfeld de omvangrijkste van een reeks die begon in 1989 in Colmar (F), op initiatief van de *Société d'Analyse musicale*, financieel gesteund door een Franse zakenman die, zo gaat het verhaal, de droom had dat muzikale analyse de weg naar de ideale uitvoering zou plaveien (of de goede man al ontwaakt is vertelt het verhaal niet). Daarna volgden aflevering no. 2 in Trento (I), 3 in Montpellier (F), 4 in Rotterdam (in 1999, met de pas opgerichte VvM als gastheer en Patrick van Deurzen als organisator), 5 in Bristol (2002, Jonathan Cross), en nu dus Freiburg, met de dynamo van de internationale muziektheorie, Ludwig Holtmeier, als onvermoeibare *host*. Holtmeier wist niet alleen deze gigantische conferentie in goede banen te leiden, hij wist dat nog eens te doen in een samenwerking tussen de Freiburgse universiteit en de Musikhochschule, iets dat net als in Nederland en de rest van continentaal Europa bepaald geen vanzelfsprekendheid is. De conferentie was zo over de twee lokaties verdeeld en de congresgangers zagen zowel de prachtige binnenstad, waar de universiteit en de meeste hotels zich bevonden, als het mooie rustige oostelijke deel van Freiburg, aan de voet van de Schlossberg (uitloper van het Zwarte Woud), waar de Musikhochschule is gevestigd.

Naast zijn organisatorische prestatie wist Holtmeier er ook nog een voortreffelijke lezing uit te persen: 'Zum Tonalitätsbegriff der Partimento-Tradition'. Hierin wist hij de voordelen van de recent herontdekte partimento-traditie voor ons muziektheoretisch inzicht en voor onze muziektheoretische pedagogiek uitstekend duidelijk te maken. Holtmeiers nieuwe harmonieleer, gebaseerd op historische methodieken, wordt met spanning afgewacht. In de Partimento-sessie was ook Giorgio Sanguinetti (Rome) te beluisteren, die de betekenis van 'The Rule of the Octave' (met varianten en alternatieven) aan de hand van literatuurvoorbeelden overtuigend wist aan te tonen. Partimenti-specialist Robert Gjerdingen (Chicago) ging in op de rol van Napolitaanse Solfeggi als modellen voor partimento-improvisatie. Gjerdingen heeft inmiddels als *theorist in residence* drie succesvolle studiedagen over partimenti gegeven aan het Conservatorium van Amsterdam, 28-30 november jl., een evenement georganiseerd door de VvM, dat een vervolg krijgt op 28 t/m 30 april aan het Orpheus Instituut in Gent.

(zie <http://www.orpheusinstituut.be/nl/seminaries/muziektheoreticus-in-res>)

Formenlehre was het thema waaraan de meeste (5) sessies waren gewijd, plus het al genoemde forum. Opvallend is hoe snel de recente en rivaliserende boeken van Caplin (*Classical Form*, 1998) en Hepokoski & Darcy (*Elements of Sonata Theory*, 2006) zijn ingedaald in het internationale muziektheoretische discours: veelvuldig werd ernaar verwezen en werden ze als afzetpunt voor eigen nieuwe theorieën gehanteerd. In de plenaire sessie, met humor ingeleid door Pieter Bergé, zetten de Hepokoski en Caplin, en daartussenin de meer 'neutrale' James Webster, de kern van hun ideeën nog eens kort uiteen.

James Hepokoski benadrukte vooral het dialoogkarakter van zijn theorie over vorm: het muziekwerk en de luisteraar creëren samen de vorm, op basis van verwachtingspatronen, afgeleid van eerdere voorbeelden van het betreffende genre. Hij legde nadrukkelijk verbanden met stromingen in de literatuurtheorie en de filosofie als genretheorie, fenomenologie en hermeneutiek. Aan de hand van drie ouvertures betoogde hij hoe afwijkingen, zoals die in Beethovens 'Egmont' (met pas in de coda terugkeer naar de hoofdtoonsoort, nu majeur), Mozarts 'Idomeneo' (met een 'uit elkaar vallende' reprise) en Beethovens 'Die Ruinen von Athen' (met een tweede thema in de subdominant, dat in de reprise wegblijft) toch in termen van het verwachte model worden gehoord en juist daardoor een bijzondere betekenis krijgen.

William Caplin, die zoals bekend voortbouwt op Schönberg en Ratz, legde nog eens het onderscheid uit tussen enerzijds *vormtypen* (sonate, driedelige liedvorm, rondo) en thematypen (Satz, periode), en anderzijds *vormfuncties* (presentatie, voortzetting, cadens, voorzin, nazin). Aan de hand van fragmenten uit Beethovens 1e en 6e Symfonie liet hij zien hoe we op verschillende niveaus steeds begin, midden en einde horen. Een periode heeft daarbij begin (voorzin) en eind (nazin), een Satz begin (presentatie), midden (continuering) en einde (cadens).

James Webster neemt een tussenpositie in. Zoals hij zelf zegt heeft hij, in tegenstelling tot

zijn panelgenoten, geen theorie, alleen een methode. Hij houdt ervan om werken te bestuderen die zich verzetten tegen generalisatie. Zo gaf hij zeer genuanceerde analyses van de eerste delen van Mozarts Jupiter-symfonie en Beethovens 7e Pianosonate en liet zien hoe dubbelzinnig bepaalde passages daarin zijn wat betreft hun vormfunctie. Zijn sleutelwoord was dan ook 'multivalence'. In het debat suggereerde hij dat zowel Hepokoski als Caplin zich misschien wat te veel op hun modellen vastleggen. Waarom zou je bijvoorbeeld een passage niet tegelijk als een voortzetting en als een nieuw begin kunnen horen? Uiteindelijk bleken de drie elkaars ideeën te waarderen en die niet per se met elkaar in strijd te achten.

Onder de onnoemelijk veel interessante individuele bijdragen wil ik in elk geval die van VvM-leden vermelden. Markus Neuwirth (Leuven) sprak over 'Recomposed Recapitulatory Main Themes in the Keyboard Sonatas by Joseph Haydn'. Hans Ulrich Kretschmer (ex-

---

Den Haag, tegenwoordig Zürich) sprak over 'Schenker-Analyse als Mittel zur Kritik musikalischer Aufführungspraxis'. Steven Vande Moortele (Leuven) had een van de sessies over vormleer georganiseerd, met daarin voordrachten van o.m. oude bekenden Julian Horton (Dublin) en Janet Schmalfeldt (Boston); hijzelf sprak over 'Sentential patterns, nested sentences and sentence chains. Syntactic models in Liszt's symphonic poem *Ce qu'on entend sur la montagne*'. Karst de Jong (Den Haag/Barcelona) gaf, net als op het laatste VvM-congres in Groningen, een presentatie samen met mathematicus-muziektheoreticus Thomas Noll (Berlijn/Barcelona), dit keer over 'Footprints of Form in Fundamental Bass Progressions'. Kristof Bouquet (Leuven) sprak over de relatie met de tekst in Schönbergs tonale liederen ('Trauernde Worte, tröstende Musik'). Michiel Schuijjer (Amsterdam) sprak over een aspect van de pitch-class-set-theorie: 'With a little help of the family: An Ontology of Pitch-Class Set Inclusion'. Ten slotte stelde Maarten Quanten (Leuven) aan de orde: 'Stockhausens *Klavierstück I* als Antizipation auf die Neue Morphologie der musikalischen Zeit?'

Uit de talloze andere bijdragen wil ik nog één bijzondere sessie lichten, verzorgd door Markus Jans en Dominique Muller van de Schola Cantorum in Basel. Zij gaven, getweeën en met hulp van vier zangstudenten, een workshop 'Analyse en Uitvoering' over zestien- en vroeg-zeventiende-eeuwse monodiën en madrigalen van componisten als Verdelot en Lorenzo Allegri. De manier waarop de heren elkaar soepel de bal toespeelden, in ontspannen samenwerking met de zangers, hoe zij analyse van tekst, modus, ambitus, textuur en harmonie in direct verband brachten met expressiviteit in de uitvoering, en hoe zij bovendien nog een zeer ontspannen en open sfeer met het publiek wisten te creëren, was werkelijk voorbeeldig te noemen. De workshop liet weer eens zien hoe vruchtbaar en inspirerend analyse als onderdeel van uitvoeringsgerichte studie kan functioneren en hoe analyse daar eigenlijk ook natuurlijk in thuishoort. Wat dit betreft is het uitkijken naar ons volgende VvM-congres waar dit thema wederom centraal staat.

---

10. COLOFON

Redactie: Ruurd Salverda
Vereniging voor Muziektheorie
Postbus 78022
1070 LP Amsterdam
tel/fax: (+31) (0)20/663 20 73
e-mail: vvm@cva.ahk.nl
website: www.vvm.ahk.nl